

Izdavačka djelatnost Fakulteta islamskih nauka

Mustafa Hasani • Nedim Begović • Amira Trnka-Uzunović
Abdul-Aziz Drkić • Nihad Lušija

Izdavačka djelatnost Fakulteta je usko vezana za nastavni proces a ujedno je i pokazatelj razvoja naučnoistraživačkog rada na ovoj ustanovi. Fakultet islamskih nauka (ranije Islamski teološki fakultet) do 1992. razvijao je izdavačku djelatnost vrijednim angažmanom malog broja profesora i studenata sa skromnim materijalnim mogućnostima.

Nedostatak literature općenito, a posebno udžbeničke, bio je prvi izazov za nastavno osoblje pa se ranih osamdesetih u izdanju Fakulteta pojavljuju prve skripte iz temeljnih islamskih disciplina. Zadatak objavljivanja udžbeničke literature je kontinuirani proces a značajan iskorak u tom pravcu, koji može poslužiti i kao pokazatelj koliko je Fakultet uz promjenu nastavnog plana i programa mijenjao i udžbenike, jeste projekt štampanja hrestomatija. U periodu od 2003. do 2009. stampano je 37 hrestomatija koncipiranih s ciljem da i studentima i nastavnicima olakšaju pristup određenoj materiji te ponude bolje razumijevanje tematike kako bi ciljevi i sadržaji predmeta imali veći efekat u afirmaciji naučenog gradiva.

Prvi broj naučnog časopisa Fakulteta *Zbornik radova* je izašao 1982. godine. Od tada do danas izdato je 20 brojeva *Zbornika radova*. Časopis ima s jedne strane usko akademsku ulogu a s druge strane značajnu društveno-kulturnu zadaću. Što se tiče prve tj. nastavne i akademske uloge, ona se ogleda u tome da se objavljaju naučni radovi čiji je sadržaj važan za nastavni proces, a autorima je značajan radi njihovog akademskog i nastavničnog napredovanja. Opći naučni i kulturni značaj ovog časopisa ogleda se, između ostalog, i u tome da su pojedini brojevi *Zbornika radova* u cijelosti ili djelomično bili posvećeni značajnim ličnostima iz naše kulturne ulemanske historije, poput Hamdije Ćemerlića, Ahmeda Smajlovića, Muhameda Ikbala, a 15. brojem *Zbornika* je obilježena godišnjica – trinaest stoljeća od dolaska islamskog učenja na evropsko tlo preko Pirinejskog poluotoka. Ovim brojem se željelo ukazati na doprinos muslimana Endelusa islamskoj misli općenito i raskošnost nauke i kulture koje su razvijali za vrijeme svog boravaka na tlu poluotoka.

Posebna izdanja Fakulteta su magistarske i doktorske radnje, prije svega nastavnika i saradnika Fakulteta. To su naučni radovi i istraživački projekti za koje ne postoji opća čitalačka potražnja – nisu tržišno interesantni da bi ih štampale izdavačke kuće. Objavljivanje ovih radnji na Fakultetu autorima daje priliku da i takva djela ugledaju svjetlo dana te da dođu do studenata, istraživača i naučnih radnika. Dio odbranjenih magistarskih i doktorskih radnji objavljuje na Fakultetu ali veći dio u suzdržavštu s Izdavačkim centrom Rijaseta Islamske zajednice *El-Kalem*. Nažalost, Fakultet ne objavljuje sve naučne radnje odbranjene na Fakultetu, prije svega zbog ograničenih materijalnih mogućnosti, pa su pojedine objavljene u vlastitoj nakladi autora.

Među posebna izdanja Fakulteta spadaju također autorska djela nastavnika Fakulteta ili njihovi prijevodi za koje je ocijenjeno da su važni za nastavni proces na Fakultetu ili za vršenje njegove društvene uloge. Naime, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu je specifičan fakultet s obzirom na zadaću koji ima prema naučnoj javnosti i građanima općenito, a posebno prema vjernicima. Tako su neka djela poput *Multeke*, čuvenog hanefijskog pravnog djela koje je stoljećima izučavano kod nas u medresama, preveli profesori Fakulteta s ciljem da bude na usluzi studentima, ali i vjernicima, pogotovo u kontekstu susreta sa izazovima ibadetskih praksi u drugačijim tumačenjima.

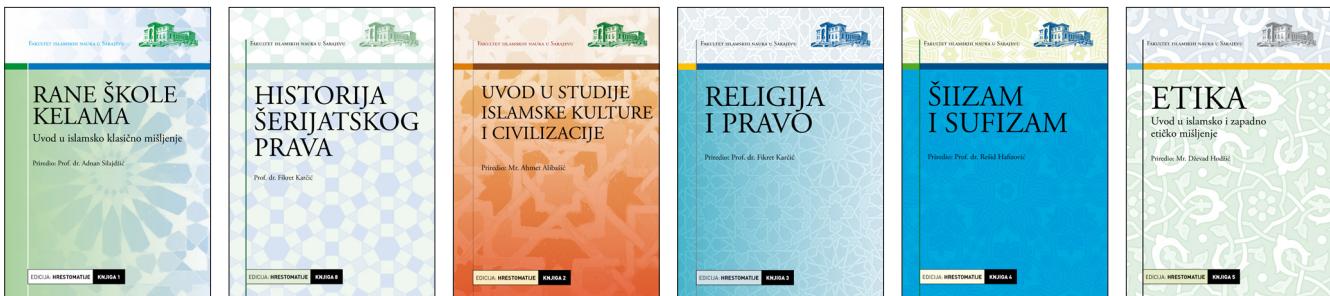
SKRIPTE I UDŽBENICI

Nedostatak adekvatne literature za studente i nastavni proces na Fakultetu je prevaziđen štampanjem prvih skripti i udžbenika o čemu svjedoči sljedeća tabela:

Naslov skripte	Autor/priredivač	Godina izdanja
<i>Tefsir II</i>	Husein Đozo	1982.
<i>Hadis (skripta za IV godinu studija)</i>	Ibrahim Trebinjac	1982.
<i>Učenje i poučavanje Kur'ana</i>	Ibrahim Trebinjac	1982.
<i>Tefsir IV</i>	Husein Đozo	1984.
<i>Usuli fikh</i>	Hamid Hadžibegić	1984.
Naslov udžbenika	Autor/priredivač	Godina izdanja
<i>Uvod u hadiske nauke</i>	Dr. Omer Nakićević	1986.
<i>Istorijski časopis</i>	Mr. Fikret Karčić	1987.
<i>Uvod u tefsirske nauke</i>	Mr. Enes Karić	1988.
<i>Povijest islamske kulture i civilizacije</i>	Mr. Nijaz Šukrić	1989.
<i>Priručnik arapskog jezika 1</i>	Prof. dr. Omer Nakićević i Munir Ahmetspahić	1989.
<i>Priručnik arapskog jezika 4</i>	Prof. dr. Omer Nakićević i Munir Ahmetspahić	1989.
<i>Hadisi sa komentarom</i>	Prof. dr. Omer Nakićević	1998.
<i>Arapski jezik: konverzacija</i>	Sana'a al-Adly-Vejzagić	1999.
<i>Arapski jezik 4</i>	Omer Nakićević, Jusuf Ramić, Mesud Hafizović	2001.

HRESTOMATIJE

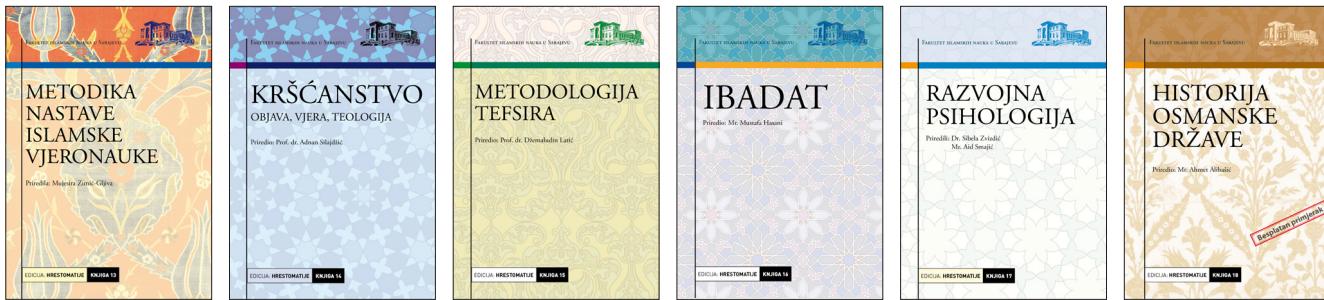
U periodu od 2003. do 2009. god. štampano je 37 hrestomatija. U tabeli koja slijedi donosimo njihove osnovne podatke:

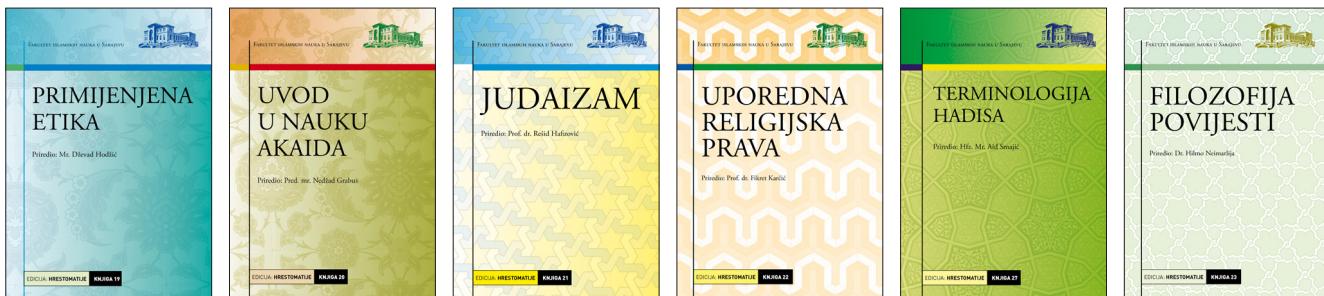
Naziv hrestomatiјe	Priređivač	Godina izdanja
Rane škole kelama	Prof. dr. Adnan Silajdžić	2003.
Historija šerijatskog prava	Prof. dr. Fikret Karčić	2003.
Uvod u studije islamske kulture i civilizacije	Mr. Ahmet Alibašić	2004.
Religija i pravo	Prof. dr. Fikret Karčić	2004.
Šiizam i sufizam	Prof. dr. Rešid Hafizović	2004.
Etika	Mr. Dževad Hodžić	2004.

Pregled historije islamske kulture i civilizacije	Doc. dr. Ismet Bušatlić	2004.
Sociološke teme i perspektive	Dr. Hilmo Neimarlija	2005.
Terminologija tefsira	Prof. dr. Džemaludin Latić	2005.
Usul-i fikh	Dr. Enes Ljevaković	2005.
Uvod u Filozofiju	Dr. Hilmo Neimarlija	2005.
Pristupi sunnetu	Doc. dr. Zuhdija Hasanović	2005.
Metodika nastave islamske vjeronauke	Mujesira Zimić-Gljava	2005.
Kršćanstvo	Prof. dr. Adnan Silajdžić	2005.
Metodologija tefsira	Prof. dr. Džemaludin Latić	2005.
Ibadat	Mr. Mustafa Hasani	2005.
Razvojna psihologija	Doc. dr. Sibela Zvizdić i mr. Aid Smajić	2005.

<i>Historija Osmanske države</i>	Mr. Ahmet Alibašić	2005.
<i>Primjenjena etika</i>	Mr. Dževad Hodžić	2005.
<i>Uvod u nauku akaida</i>	Mr. Nedžad Grabus	2005.
<i>Judaizam</i>	Prof. dr. Rešid Hafizović	2005.
<i>Uporedna religijska prava</i>	Prof. dr. Fikret Karčić	2005.
<i>Terminologija hadisa</i>	Mr. Aid Smajić	2006.

<i>Filozofija povijesti</i>	Dr. Hilmo Neimarlija	2006.
<i>Religija i društvo</i>	Dr. Hilmo Neimarlija	2006.
<i>Savremene akaidske teme</i>	Prof. dr. Rešid Hafizović	2006.
<i>Klasični tefsirski tekstovi</i>	Mr. Almir Fatić	2006.
<i>Savremene fikhske teme</i>	Doc. dr. Enes Ljevaković	2006.
<i>Savremene akaidske teme 1</i>	Prof. dr. Adnan Silajdžić	2007.

<i>Studije genocida</i>	Mr. Ahmet Alibašić	2007.
<i>Da'va</i>	Doc. dr. Fadil Fazlić i mr. Dževad Šošić	2008.
<i>Arapski tekstovi I i II</i>	Mr. Zehra Alispahić i mr. Amira Trnka	2008.
<i>Klasične škole tefsira</i>	Prof. dr. Džemaludin Latić	2008.

<i>English Texts</i>	Doc. dr. Murat Dizdarević	2008.
<i>Imamet</i>	Mr. Mustafa Hasani i mr. Ferid Dautović	2008.
<i>Hatabet</i>	Prof. dr. Džemaludin Latić i mr. Kenan Musić	2009.
<i>Klasična islamska filozofija</i>	Mr. Orhan Bajraktarević	2009.

MAGISTARSKI RADOVI I DOKTORSKE DISERTACIJE

Fakultet islamskih nauka je u publicirao značajan broj magistarskih i doktorskih radnji svojih nastavnika o čemu svjedoči slijedeća tabela:

Naslov magistarske/doktorske radnje	Autor	Godina izdanja
Šerijatski sudovi u Jugoslaviji 1918.-1941.	Fikret Karčić	1986.
Idžtihad u prva četiri stoljeća islama	Ibrahim Džananović	1986.
Neki aspekti enciklopedije ihvanus safā	Enes Karić	1986.
Društveno-pravni aspekt islamskog reformizma	Fikret Karčić	1990.
Lingvističko djelo Ibrahima Enisa	Mesud Hafizović	1994.
Arapsko-islamske znanosti i glavne škole od XV do XVII vijeka (Sarajevo, Mostar, Prusac)	Omer Nakićević	1999.
Moderna arapska književnost: porodica al-Muwaylihi i njeni uticaji u književnosti	Jusuf Ramić Prijevod: doc. dr. Mehmed Kico	2003.

Arapska jezikoslovna znanost: općelingvistička utemeljenja i specifična određenja	Mehmed Kico	2003.
Analogija (qijas) u teorijskopravnim djelima Mustafe Ejubovića (Šeh-Juje)	Enes Ljevaković	2004.
Mushaf Fadil-paše Šerifovića	Fadil Fazlić	2004.

<i>Primjena šerijatskog porodičnog prava kroz praksu Vrhovnog šerijatskog suda u Sarajevu 1914.-1946.</i>	Ibrahim Džananović	2004.
<i>Rad h. Mehmed-ef. Handžića na polju hadiskih znanosti</i>	Zuhdija Hasanović	2004.
<i>Metodologija tumačenja Kur'ana u hanefijskom mezhebu (Studija na primjeru Al-Čassasovog tefsira Ahkam al-Qur'an (propisi Kur'ana)</i>	Hfz. Safvet Halilović Preveo: dr. Mehmed Kico	2004.
<i>Veza između kiraeta i Osmanove ortografije Kur'ana</i>	Hfz. Dževad Šošić	2005.

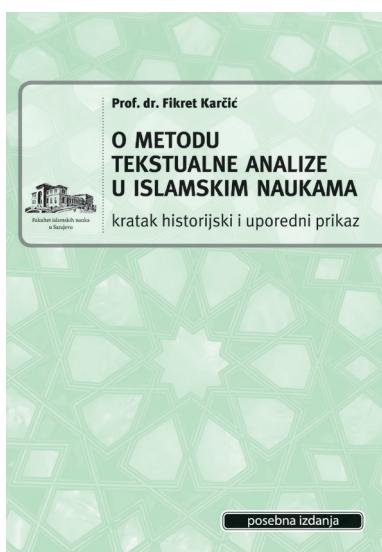
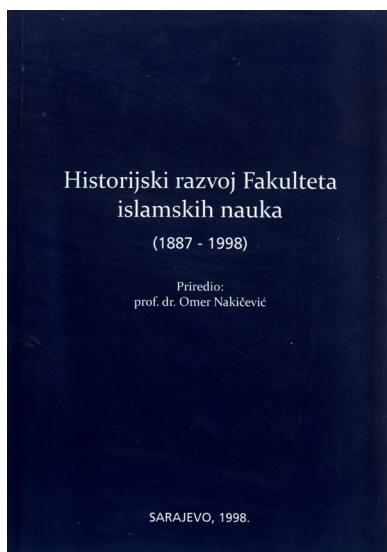

<i>‘Abd al-Qādir al-Ğaylāni i derviški red kaderija</i>	Samir Beglerović	2009.
<i>Kur'anski semantički kontekst</i>		2014.
<i>Kiraeti u tefsiru El-Ğāmi' li ahkāmi'l-Qur'ān Imama Kurtubija</i>	Dževad Šošić	2014.
<i>Tumačenje i primjena šerijatskog prava o mješovitim brakovima u Bosni i Hercegovini u periodu od 1930. do 1940. godine</i>	Mustafa Hasani	2015.
<i>Islamska opozicija u arapskom svijetu</i>	Ahmet Alibašić	2015.
<i>Kur'ān kao standard arapskog jezika</i>	Amrudin Hajrić	2016.
<i>Religioznost i međuetnička tolerancija u Bosni i Hercegovini</i>	Aid Smajić	2017.

POSEBNA IZDANJA

Među posebnim izdanjima su i zanimljivi naslovi autorskih djela nastavnika Fakulteta koje navodimo u sljedećoj tabeli:

Naslov djela	Autor	Godina izdanja
Izbor Poslanikovih hutbi	Prof. dr. Jusuf Ramić	1990.
Historijski razvoj Fakulteta islamskih nauka (1887.-1998.)	Prof. dr. Omer Nakičević	1998.
Život i djelo Husein-ef. Đoze	Grupa autora	1998.
Kur'anski belagat i njegov i'džaz (nadnaravnost Kur'ana)	Priredio: Prof. dr. Omer Nakičević	2000.
Tefsir: historija i metodologija	Prof. dr. Jusuf Ramić	2001.
Hafiz Sejjid Zenunović i njegov prijevod Kur'ana	Priredio: Prof. dr. Omer Nakičević	2002.
Islam u otkriću kršćanske Evrope	Prof. dr. Adnan Silajdžić	2003.
Arapska stilistika u svjetlu Kur'ana i hadisa Allahova poslanika	Priredio: Prof. dr. Jusuf Ramić	2004.
Kris religijskog identiteta u današnjem svijetu	Prof. dr. Adnan Silajdžić	2004.
Temelji tefsirske i hadiske nauke	Autor: Muhamed Tufo Priredio: prof. dr. Enes Karić	2004.

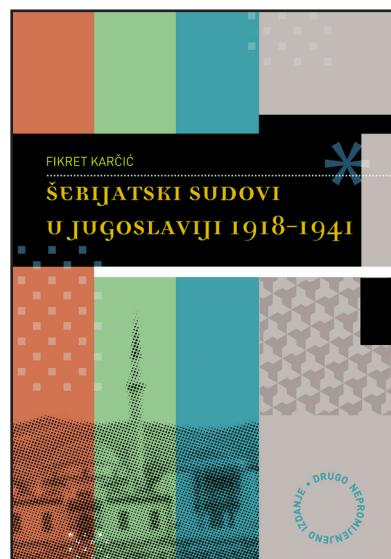
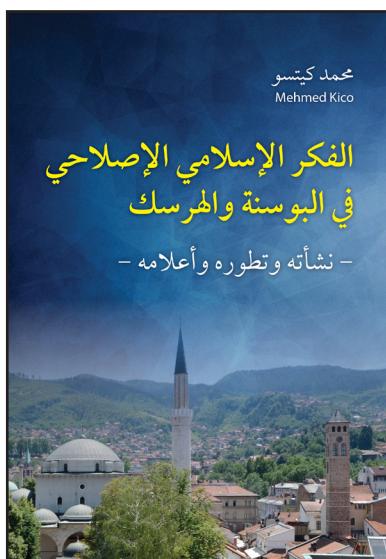
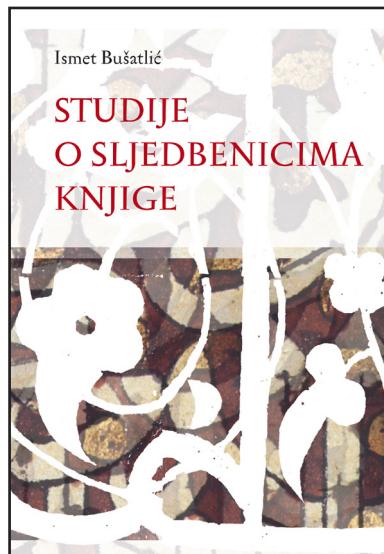
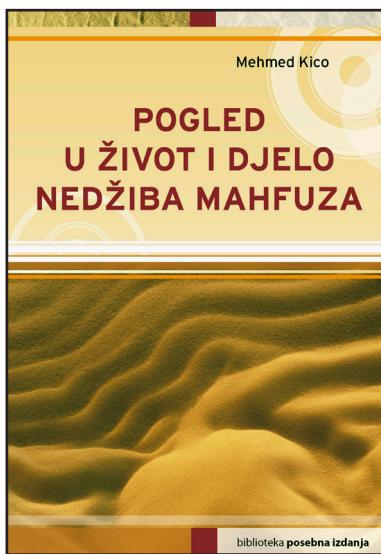

O metodu textualne analize u islamskim naukama (kratak historijski i uporedni prikaz)	Prof. dr. Fikret Karčić	2004.
40 hadisa sa komentarom	Adnan Silajdžić	2005.
Imigracija i asimilacija (Iskustvo bosanskih muslimana u Chicagu)	Dr. Senad Agić	2005.
Katalog izdanja Fakultet islamskih nauka u Sarajevu (1977.- 2005.)	Priredio: Mustafa Hasani	2005.

<i>Husein Đozo – izabrana djela</i>	Grupa priređivača	2006.
<i>Organizacija i oblici vjerskoprosvjetnog života muslimana Bosne i Hercegovine od 1945 – 1976. god.</i>	mr. Nijaz Šukrić	2006.
<i>Muslimani u traganju za identitetom</i>	Adnan Silajdžić	2006.

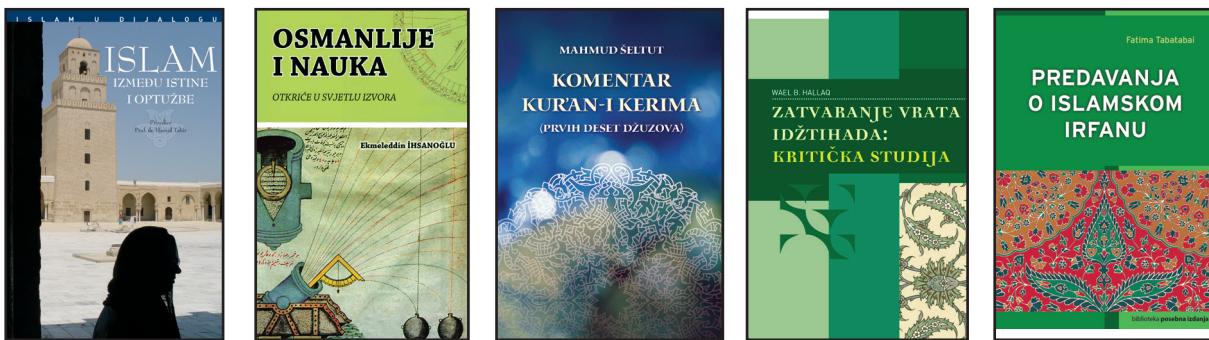

<i>Hafizi u BiH u posljednjih 150 godina</i>	Hfz. dr. Fadil Fazlić	2006.
<i>Pogled u život i djelo Nedžiba Mahfuza</i>	Mehmed Kico	2006.
<i>Imanski šarti u svjetlu klasičnog muslimanskog mišljenja</i>	Rešid Hafizović	2006.
<i>Studije o sljedbenicima Knjige</i>	Ismet Bušatlić	2007.
<i>Prilog bibliografiji radova iz fikha objavljenih u periodici u vremenu od 1995. do 2004. godine</i>	Mustafa Hasani	2007.
<i>Muhamed Pašić zaboravljeni direktor Šerijatske gimnazije</i>	Omer Nakičević	2009.
<i>Hafizi u BiH u posljednjih 150 godina (1860-2010)</i>	Hfz. dr. Fadil Fazlić	2011.
<i>Kosmopolitizam Nedžiba Mahfuza – u svjetlu translatologije i komunikologije</i>	Mehmed Kico	2016.
<i>Al-Fikru l-islamiyyu l-islahiyyu fi l-Busnati wa l-Harsak – naš'atuhu wa tatawwuruhu wa a'lamuhu</i>	Mehmed Kico	2016.

PRIJEVODI

Fakultet islamskih nauka objavljuvao je i prijevode značajnih djela s arapskog i engleskog jezika koje su uradili nastavnici Fakulteta ili drugi prevodioci.

Naslov	Autor	Prevodilac	Godina izdanja
<i>U okrilju Kur'ana</i> (<i>Fi zilal al-Qur'an</i>)	Sayyid Qutb	Grupa prevodilaca	1996-2000.
<i>Arapsko-islamski uticaj na evropsku renesansu</i>	Grupa autora	Grupa prevodilaca	2000.
<i>Karabeg</i>	-	Prof. dr. Omer Nakićević	2001.
<i>Multeka'l-ebhur (Stjecište mora)</i>	Ibrahim el-Halebi	Grupa prevodilaca	2002.
<i>Subulu's-selam</i>	Muhammed b. Isma'il es-San'ani	Prof. dr. Omer Nakićević	2003.
<i>Islam između istine i optužbe</i>	Priredio: Hamid Tahir	Prof. dr. Omer Nakićević	2004.
<i>Islamska pedagoška misao</i>	Muhy al-Din 'Atiyya	Dr. Safvet Halilović	2005.
<i>Zatvaranje vrata idžtihada</i>	Wael b. Hallaq	Mr. Aid Smajić	2006.
<i>Osmanlije i nauka</i>	Ihsanoglu Ekmeleddin	Samira Osmanbegović-Bakšić	2006.
<i>Komentar Kur'an-i Kerima (prvih deset džuzova)</i>	Mahmud Šeltut	Prof. dr. Omer Nakićević	2007.
<i>Tefsir i mufessiri u savremenom dobu</i>	Abdulkadir Muhammed Salih	Nermin Omerbašić i mr. Amrudin Hajrić	2008.
<i>Predavanja o islamskom irfanu</i>	Fatima Tabatabai	Ahmed Zildžić	2008.
<i>Uvod u međunarodno humanitarno pravo</i>	Oussedik Fevzi	Bego Hasanović	2011.

ZBORNIK RADOVA

Fakultet islamskih nauka publicirao je dvadeset brojeva *Zbornika radova*, a u povodu jubileja 40. godina od osnivanja Fakulteta i Bibliografiju *Zbornika radova* koja je objavljena u dvadesetom, jubilarnom broju.

Uz prvi broj *Zbornika* tadašnji reisu-l-ulema h. Naim-ef. Hadžiabdić napisao je sljedeće pismo:

Uz prvu svesku zbornika Islamskog teološkog fakulteta u Sarajevu

Islamski teološki fakultet u Sarajevu otvoren je 1977. godine. U ovoj petoj godini njegovog rada Fakultet se našoju užoj i široj javnosti predstavlja sa dva značajna rezultata. Istovremeno sa uspješnim završetkom studija prve generacije njegovih polaznika i diplomiranjem prvih studenata iz druge generacije, pojavljuje se i prva sveska Zbornika radova nastavnog osoblja Islamskog teološkog fakulteta.

Ne ulazeći u ocjenu vrijednosti radova, koje prva sveska sadrži, iz njihovog sadržaja se može zaključiti da Zbornik predstavlja pokušaj da se islam sagleda u tri aspekta: izvorno-vjerskom (Kur'an), egzistencijalno-povijesnom (Šeriat) i kulturnom (islamsko duhovno naslijeđe).

Očito, ta tri aspekta islama danas se sve više aktueliziraju i problematiziraju, pobuđujući naročiti naučni interes kako svjetske tako i naše javnosti.

S obzirom na nepobitnu činjenicu da je islam odigrao i da jednako igra značajnu ulogu u svim savremenim pokretima, revolucijama i promjenama u islamskom svijetu, najozbiljnije se postavlja pitanje šta on nudi i kakav može biti njegov doprinos u rješavanju problema savremenog svijeta u cijelini.

Revalorizacija i revitalizacija povijesnog ostvarenja islamske misli u svim oblastima života izaziva također poseban interes savremene svjetske javnosti. Sa sve većim zanimanjem i znanstvenom objektivnošću prilazi se ovom pitanju.

Posebni napori čine se na ponovnom otkrivanju i upoznavanju bogatog duhovnog naslijeđa islama iz ranijih vremena. To posebno važi i za našu sredinu gdje se već postižu značajni rezultati na tom polju.

Mislim da sada nije najvažnije koliki će biti doprinos prve sveske Zbornika radova islamskog teološkog fakulteta u izučavanju ova tri aspekta islama. Mora se imati u vidu da je ovo početak, a početak ni u čemu nije tako lak. Najvažnije je da Zbornik od početka slijedi ono što je najaktueltnije i najživotnije. Sljedeće sveske će sigurno značiti daljnji napredak i osnovano se može očekivati da će u njima nastavni kolektiv Islamskog teološkog fakulteta potvrditi i dokazati islamsku, naučnu i društvenu opravdanost njegovog postojanja.

Nadam se da će Fakultet sa svojim Zbornikom izvršavati svoj zadatak u interesu Islamske zajednice i društvene zajednice.

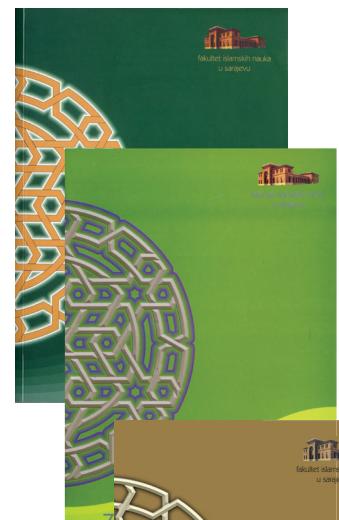
Reisu-l-ulema

Hadži Naim Hadžiabdić

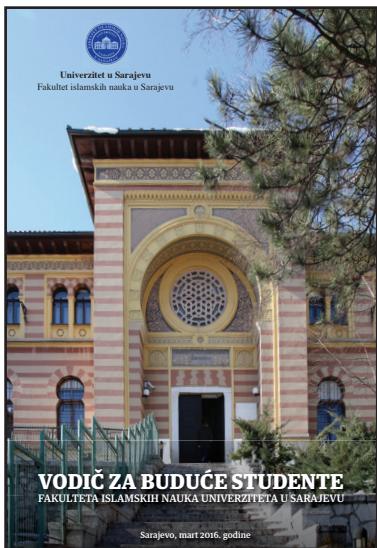
ZBORNIK RADOVA

ISLAMSKOG TEOLOŠKOG FAKULTETA
U SARAJEVU
1/1992.

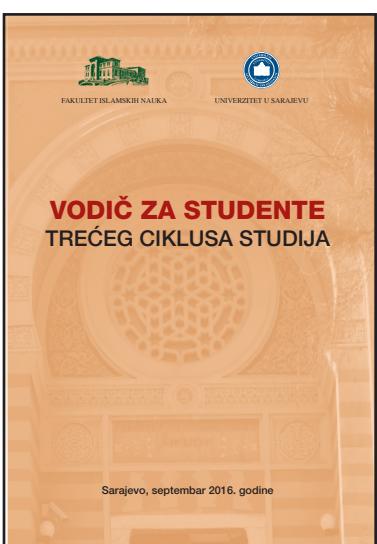
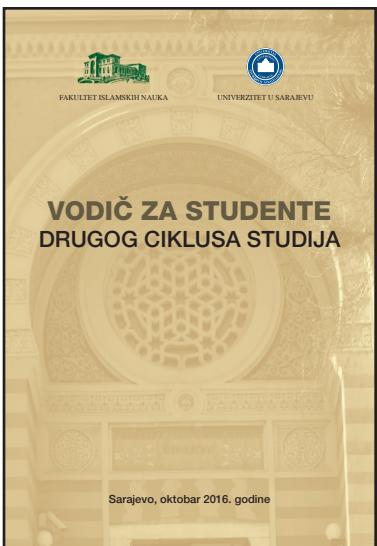
FAKULTET ISLAMSKIH NAUKA U SARAJEVU

ZBORNIK RADOVA 20

198

Da bi zadovoljio potrebu da se potencijalnim i upisanim studentima kao i partnerskim institucijama pruži uvid u nastavne planove i programe redovnog do-diplomskog i postdiplomske studije, Fakultet je publicirao prospekte koji sadrže informacije o sadržaju nastavnih cjelina predmeta te o udžbenicima, literaturi i pravilima studiranja. Također, Fakultet je objavio poseban prospekt koji sadrži informacije o posebnom tromjesečnom programu "Diploma u islamskim naukama" otvorenom za širu javnost i namijenjen osobama koje žele unaprijediti svoje znanje o islamskom učenju i njegovoj interpretaciji. Izdavanje prospekata pratilo je povremene reforme nastavnog plana i programa kao i uvođenje novih studijskih programa. Do oktobra 2016. godine objavljeni su sljedeći prospekti:

1. *Vodič kroz Fakultet (akademска 1988-1989)*, Islamski teološki fakultet, Sarajevo, 1988.
2. *Nastavni plan i program*, Islamski teološki fakultet, Sarajevo, 1989.
3. *Nastavni plan i program*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 1991.
4. *Nastavni plan i program*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 1995.
5. *Dodiplomski studij*, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, akad. 2003/2004. god. (na bosanskom jeziku), akad. 2005/2006. god. (na engleskom i arapskom jeziku).
6. *Postdiplomski studij*, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, akad. 2004/2005. god. (na bosanskom i engleskom jeziku).
7. *Diploma u islamskim naukama*, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, 2004. (na bosanskom i engleskom jeziku).
8. *Studentski dom* (promotivni film), autori: Enes Karić, Nedžad Grabus, Dževad Hodžić i Rifet Fetić, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2005.
9. *Fakultet islamskih nauka u Sarajevu: stjecište Istoka i Zapada* (promotivni film), autori: Zehra Alispahić i Muhamed Halilović, Fakultet islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2015.
10. *Vodič za studente prvog ciklusa studija*, Fakultet islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu, 2015. god.
11. *Vodič za buduće studente Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu*, Sarajevo, mart 2016. god.
12. *Vodič za studente drugog ciklusa studija*, Fakultet islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu, 2016. god.
13. *Vodič za studente trećeg ciklusa studija*, Fakultet islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu, 2016. god.
14. *Vodič za buduće studente Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu*, Sarajevo, januar 2017. god. (priredila Zehra Alispahić)